

Bogo Pregelj:

Vasko in pački

5. Kaj je sporočil Krutoglav

»Govorite, poslanci kralja Krutoglava, kralj vas poslušaj!« je ukazal Vasko.

Vitez v zlatem oklepu je potegnil izza pasu pergamenten zavitek, na katerem je visel rdeč pečat kakor kaplja krvi. Počasi ga je razvil in začel brati:

»Mi Krutoglav, kralj visokih gora, go-

leti, in si se zavezal s kraljevsko besedo, da ne boš našel spodtike nad tem in nas boš sprejel, ko bomo prišli in zasnubili tvojo hčer...«

Težak, boln vzdih je vstal iz zbranih gostov. Pridušeno so plali v dvorano krik množice, ki se je zbrala pred gradom:

»Smrt! Smrt Krutoglavu!«

VIRNAT

spodar zemlje med tremi rekami, vojvoda Velikega gozda sporočamo po svojih poslancih svetlih vitezih Ivanu, Gavanu in Lancelotu svojemu prijatelju in bratrancu malemu kralju Hačiju XXIX.:

Z veseljem smo čuli in zvedeli, da je tvoja hčerka prelepa princesa Marjetica stopila v svoje dvajseto leto. Všeč nam je, da pojo pevci vseh dežel njeno lepoto in gre glas med ljudmi, da ni lepše med vsemi dekleti pod bisernim solncem. Dvakrat nas je to veselilo, ker še nismo pozabili pogodbe, ki si jo nam dal pred

Vitez Ivan je stisnil ustne v tenek posmeh, potem pa je mirno nadaljeval:

»Ko ti bodo brali moji poslanci, vedi, da prihajam z njimi. V desetih dneh pričakuj nas in naše junaško spremstvo. Vemo, da si majhen kralj, zato nas ni potreba sprejemati z leskom in bleskom. Skromni smo in se zadovoljimo z dobro voljo...«

Zloveščje je završelo v dvorani. Kakor zid bled se je vrgel Dik na kolena:

»Vaše veličje, ustavite poslance. No-

čemo poslušati smradu, ki ga bruha Krutoglav na vašo glavo.«

Stražarji so se zganili. Ozko so oklenili prestol in naperili sablje. Hrupno so se vdala vrata. V dvorano so vdrlji vojaki. Njihovi obrazi so bili vsi skrivljeni v sovraštvu. Krvi željno se je lesketalo orožje v njihovih rokah. Kakor lajež razbesneli psov je bil njihov krik: »Ubijte jih! Ubijte jih!«

Vitezi so potegnili svoje dolge meče za brambo. Ivan je padel na Lolenca:

»Veličje, poslanci smo, branite nas!«

Kralj je molčal. Kraljična je slonela nezavestna v svojem tronu. Zazvenčali so meči ob sablje. Votlo so udarile sekire v oklepe.

»Stoj!«

Ostro se je zasekal krik med bojujoče. Dvignjene roke so vstale. Rezko je ukazoval Vasko:

»Straža, obkoli poslance. Izženi vse, ki so prišli z orožjem pred kraljevo obličje!«

Tako ukazovalen je bil njegov glas, da so ga poslušali. Mrmraje so odšli napadalci iz dvorane. Vasko je stopil k vitezom:

»Izročite mi poslanico, sam jo bom prebral njegovemu veličju. Varni ste. Nismo divjaki, da bi morili p slence. Dik, pelji gospode v gostinjske sobe. S svojo glavo mi odgovarjaš zanje. Jutri dobite poročilo za kralja Krutoglava. Počivajte dotlej!«

Poslanci so odšli iz dvorane. V šumenju gostov in v bučanju ljudi na cesti je utoni! njihov korak. K kraljičini je stopil gospod v črnem talarju. Iz žepa je potegnil steklenico, odmašil jo je in jo ji pritisnil k nosu. Zdravnik je, je pomislil Vasko, potem pa se je obrnil k gostom, ki so se stiskali k stenam in razburjeno šepetali. Svetlo jih je pogledal in spregovoril:

»Gospodje in gospe! Njegovo veličje se vam ne more zahvaliti za vaš poset. Sprejmite torej mojo zahvalo. Gospodje, upam, da se boste vsi zglasili, ko vas bomo povabili na drug ples. Lahko noč!«

Na svetlem tlaku prazne dvorane se zrcalijo lestenci. V prestolih sedita kralj in kraljična. Pred nju se je vsedel Vasko. Ob vznožju stopnic stoji negibno Dik in poroča. Velika tišina leži v dvorani. Vasko prisluškuje napeto povesti o Krutoglavu:

»Tiste dni je zbral silno vojsko Krutoglav, vladar naroda, ki prebiva v duplinah Velikega pogorja in v Velikem gozdu. Z njo je vpadel v ravnine malega ljudstva Zasužnji si je kmete, požgal je mesta, ki so bila ob njegovi poti. Pol dne hoda od našega mesta ga je čakal

naš kralj. Silna vojska je bila na njegovi strani, vendar so bili v njej izdajalci, lep obraz so delali, zraven pa so poslali poslanca h Krutoglavu: »Pozdravljen bodi Krutoglav, mogočni kralj. Naše meče pridene svojemu orožju. Ko bo zmaga tvoja, ne pozabi nas.« V jutru je nastal boj. Lep boj je bil. Že so nam kazale sovražne čete svoje glave, čeprav jih je vodil sam Krutoglav. Strašen je Krutoglav. Komaj do pasu mi sega njegovo telo. Njegova glava pa je kakor čeber. Ko zakriči, se plašijo konji. Ogenj njegovih oči slepi, da ne veš, kam bi udaril. Njegove roke so dolge, da se opira pri hoji nanje. Noge pa ima drobne in slabe kakor neboljjen otrok. Dlani so močne, da lomijo z njimi moža kakor trsko. Vseh čarov je poln in vrage mu strežejo v šotoru. Ne čari, ne strašni obraz mu niso pomagali. Sramotno je bežala njegova vojska. Tedaj so nas napadli domači... Vse kraljestvo je bilo v Krutoglavovi dlani. Samo mesto Kraljevi dvori se je branilo za zidi vojske, ki ga je z okopi zajela in s topovi. Zvesto so branili meščani svojega kralja. Lakota se je zagrizla v naše trebuhe. Rane so nas skelele, da nismo mogli spati, ko so mirovale sovražne čete. Že smo bili vsi malodušni in smo si šepetali: »Bolje je, da smo mrtvi, kakor da živimo tako življenje.« Kralj je videl naše trpljenje in je dejal: »Jutri gremo iz mesta in se bomo izročili osvajalcu. Bolje je, da sami pretrpimo smrtno grozo kakor vi vsi.« Tedaj smo prisegli:

»Vsi bomo umrli s kraljem.«

Skriven napad smo pripravljali, da bi v boju hitro poginili, namesto da nas ugonobita lakota in glad. —

Že smo odpahnili v noči vrata, da se vržemo z meči v boj, ko je završelo nad nami.

Velik orel se je spustil izpod neba. Na plano pred gradom se je vsedel. Z njega je stopil čarovnik, ki ga je jezdil. Kakor mesečina se je svetilo v noči njegovo oblačilo. Njegove roke so nas blagoslavljale. H kralju je stopil in mu dejal:

»Veruj in čakaj! Jutri bodo prišli poslanci in ti bodo ponudili mir. Sprejmi ga. Veruj in čakaj! Srebrna solza bo kanila. Kdor jo bo potočil, je rešnik.«

Kot zdravilo so bile čarovnikove besede. Odložili smo orožje. Spet je zajezdil orla. Še nam je dejal v slovo:

»Ljubezen je moč. Zvestoba stre smrt.«

Orel je razpel peroti in zamahnil z njimi.

Še tisti dan so zatrobili poslanci pred mestnimi vrati. Kralj Krutoglav nam je ponudil mir. Nizek davek smo mu obljubili in presvetlo kraljično za ženo, ko ji

bo dvajset let. Verovali smo v čarovni-
kove besede.

Predvčerajšnjim je kanila srebrna sol-
za. Iz vaših oči, gospod Vasko. Vi ste naš
rešnik, zato sem vas pripeljal v deželo.
Verjemo to. Verjemo, da boste oteli de-
želi kraljično Marjetico.«

Strmo je gledal Vasko pred se, ko je
prenehal Dik s svojo zgodbo. Ni opazil
plašnega pogleda, s katerim ga je prin-
cesa molče prosila. Nezavestno si je po-
navljal:

»V Ljubezni je moč. Zvestoba stre
smrt.«

Kaj to pomeni? Vasko še ne razume.
Morda bo kasneje. —

Krutoglav se bliža s silno vojsko. Va-
sko mora dati poslancem odgovor. Poklo-
nil se je kralju:

»V rešitev ste me klicali. Dajte mi
vojsko. Še danes odidemo nad sovražni-
ka. Odgovor Krutoglavovim poslancem:
Vojna!«

Kraljična Marjetica je vstala in mu
podala roko:

»Hvala, Vasko. Vedela sem, da me ne
boš zapustil.«

»V težek boj grem, kraljična. Daj mi
spomin, da me bo vodil do zmage.«

Kraljična je »medeno pogrebla po ob-
leki, potem pa je segla v lase in snela bi-
serni šapelj: »Vzemi, moj vitez, naj te
spremlja, kakor bodo ob tebi moje mi-
slil.«

Znova se je priklonil Vasko. Na srčno
stran si je pripel šapelj, potem se je obr-
nil in zaklical: »Prinesite mi meč!«

(Dalje prihodnjič)

Zdravko Oevirk:

Oče je bolan

»O mati, daj kruha, daj kruha!«
Otroci molijo ročice vsak dan
Izmozgana vsa je in suha,
najmlajši otrok je bolan.

Prejela od njega je pismo,
po licih ji solze teko:
»Dobili denarja spet nismo,
še sam bi ga rabil zelo.

Tu v pismu iz Nemčije piše
in toži, da stiska ga glad,
bolan je, ne gane se iz hiše,
tako bi zaslužil nam rad.

Otroci molite, molite,
da Bog mu bo zdravje spet dal,
da lahko bo delal, sprositi
in nam kaj denarja poslal.«

Indijanska pravljica

V neskončnost so se širila velika lo-
višča svobodnih prebivalcev gozda in
z ljubečim ponosom je gledal Manitu na
svoje rdeče otroke. Vsa divjačina je bi-
la njihova in vsi ptiči in velika množina
rib v sladkih gozdnih jezerih je bila vo-
ljan plen spretnim gospodarjem zem-
lje. Silni Manitu, ki je vladar vsega živ-
ljenja in oče svojih otrok, je pošiljal
dež in pošiljal sonce o pravem času,
da so gozdovi veselo zeleneli. Ničesar
ni obdržal Manitu zase, razen svojega
najljubšega ptiča, mehkokrilega belega
laboda; tega ni smela nikdar zadeti
lovčeva puščica.

Mnogo hrabrih plemen je živelo ob
bregovih velike vode, a plemo Odžib-
vov je imel največ spretnih lovcev.
Med njimi so bili trije mladi, orlooki si-
novi Mede, ki ni nikoli nihče iz njho-
vega ljudstva dosegel njihovih puščic.
Nikoli niso zgrešile cilja. Srna in jelen,
medved in bizon, bober, pelikan in ri-
be, orli, čaplje in divje gosi so dajali
hrano, nakit in obleko vlgvamu treh
bratov. Najmlajši izmed njih, Segvun,
je bil ljubljenc vseh in najspretnjši lo-
vec. Nikdar se ni vrnil brez plena, brez
ptiča, zakaj vsak izmed trojice bratov
je lovil posebno vrsto divjačine. Seg-
vun je lovil le divje ptiče, druge živali
so bile varne pred njim.

Nekoč so bratje stavili, kdo bo prin-
sel najlepši plen v vlgvam, in Segvun
je odšel vesel, brezskrben, gotov zma-
ge v temni gozd; njegov cilj je bilo loč-
je, kjer gnezdiijo vodni ptiči. Dolgo je
že hodil, ni še zagledal plena, in že se
je sonce nagibalo k zapadu, ko se je
zasvetlikala pred Segvunom mrka gla-
dina tihega jezera.

»Ah, tu končno najdem plen,« se je
veselo oddahnil mladenič. A zaman je
bilo vse iskanje, nič se ni ganilo niti v
grmovju niti v ločju, in jezen, obupan
se je obrnil Segvun, da bi odšel. Tedaj
pa je zašumelo v zraku in z bleščečimi
očmi je dvignil Segvun lok. Snežno bel
ptič se je spuščal k robu temnega go-
zda. Tedaj pa spusti Segvun jezen in
razočaran puščico neizstreljeno nazaj v
torbo: krila belega laboda se blešče
skozi zelenje. To je sveta lastnina veli-
kega Manituja, ne cilj za Segvunove
strele. Ali naj se vrne brez plena? Ne,
nikoli! Znova dvigne Segvun orožje. A
ptič je izginil. Namestu njega zagleda
pred seboj jezne oči medveda. »Divja-
čina je divjačina in plen je plen!« za-
kliče Segvun in brneča puščica zadene
brezskrbnega rjavca v čelo. »Ha, ti

strahopetni rjavi lenuh, ali si misli, da Segvun spi ali da ni lovec? Zdaj mi moraš dati svoj kožuh, da bom na njem počival, kadar bom truden.« In široki nož zada medvedu udarec. »Zdaj imam bogat plen, ni se treba Segvunu sramovati!«

A tedaj — kakor da mu je kaplja n.edvedje krvi brizgnila v oko, tako rdeč je nenadoma zrak vse na okrog in obenem se razlega tožeče petje. Kot v sanjah si drgne Segvun oči. A rdečica ne izgine, petje ne preneha. Glej, tam leti labod, rdeč labod s tožnim petjem k jezeru, se spusti na temno gladino in v nevideni lepoti plava ponosno, dostojanstveno proti zahodu, kjer se sonce tiho vrača k Manituju. K bregu hiti lovec, in pokoren strasti, ne vesti, napenja struno bolj in bolj, dokler ne zleti puščica v zrak. Glasneje, globokeje zadoni tožba nad vodami; a nedotaknjene

no se blišči labodovo perje v poznem soncu, vitki vrat se sklanja k globini in tihe vode valovijo v širokih krogih, ki so rdeči kakor od krvi. Še ena puščica in še ena zletita k cilju, — vse zaman! Ne morejo raniti čarobnega ptiča. Poln goreče jeze prime Segvun zadnjo puščico. Medveda, stavo, vest, vse je pozabil, edino željo le čuti: ubiti laboda! Ko so mu pošle puščice, odhiti Segvun domov. V vigvamu je še vse tiho, zakaj še sijaje sonce svetleje od večernice — znaka vrnitve. V vigvamu zagrabí Segvun tri začarane puščice, ki jih je dobil od očeta. Visoko jih brezumnež zavihiti na glavo, brezobzirno odrine z nogo svetinje, ki jih je raztresel po tleh, in odhiti nazaj. Zasopel se ustavi ob bregu. Še vedno tiho plava ob njem Manitujev ptič. Neslišno diha narava, sonce se rdeče blešči v vodi in reže vanjo široko ognjeno cesto. Jezno, preteče, kot velikansko Manitujevo oko zre sonce v Segvuna, da se mladenč plašen ustavi. A labod znova zapoje, in znova se zbudi v Segvunovih prsih zla strast. Prva puščica zleti s strune, a zgreši svoj cilj. Mirneje napne Segvun lok iznova in izstrelí gotovo smrt. Še enkrat je razočaran, poln

ponosne zavesti plava labud v svoji ljubki lepoti na plamenečih valovih. Tedaj zgrabi Segvun kot blazen tretjo, zadnjo puščico: »Moj moraš biti in boš, pa da me stane življenje!« Tretja puščica zleti s tetive — in ta je zadela cilj. En sam tožeč glas se izvije prebodenim, ranjenim prsim. Tedaj pa Segvunu skoro zledeni kri v žilah — s puščico globoko v srcu se dvigne Manitujev ljubljenec v večerni zrak, s težkimi trudnimi udarci se dviga višje in višje, dokler ne splava v rožni svetlobi mirno in varno proti ognjenemu očesu sonca. Tako je labod premagal smrti in zbežal k Manituju, ki mu je ob svojem silnem srcu dal novo življenje.

Segvun ni nikdar več našel vigvama svojega očeta in nihče ni nikdar več slišal o njem. Ob onem gozdnem jezeru pa sta našla brata drugega dne mlado jelšo, katere deblo je bilo razklano od vrha do tal. In rdeči možje pravijo, da je Manitu v svoji jezi zagnal streló v jelšo, ki je bila nekoč Segvun. Nikdar ni pognala mladega zelenja, in ob svetlih poletnih dneh se sliši iz drevesa bolešno stokanje — to je tožba Segvuna, čegar duša je pruklenjena na ta kraj.

Manica:

Muhasti Muhec

Mihec si je pogosto izmišljal razne trike, s katerimi je potem rad podražil druge. Zaradi teh njegovih »muh« so ga prekrstili v »Muhca« in to ime mu je potem kar ostalo.

Nekoč vpraša Muhec sosedovega Tevžka:

»Ali mi veš povedati, Tevžek, koliko kilometrov razdalje je od Ljubljane do Kranja?«

»Kaj ne bi vedel,« se odreže Tevž. Takole jih bo kakih pet in dvajset.«

»Dobro je. Ali veš tudi, koliko kilometrov je od Kranja do Ljubljane?«

»Zdaj se pa Tevž razhudi:

»Veš kaj, ti uganjaj svoje burke s komer hočeš, z menoj jih ne boš! Ni sem tak bedak!«

»Zakaj se jeziš,« ga miri Muhec. »Odgovori mi na vprašanje!«

»Tvoje vprašanje je prebedasto. Saj vendar že učenec prvega razreda ve: če je od Ljubljane do Kranja pet in dvajset kilometrov, je od tam nazaj prav toliko,« odgovori razdraženi Tevž.

»Saj ni res, saj ni res,« mu hiti oporekati Muhec. »Ni vedno tako. Čakaj! Koliko dni je od sobote do nedelje?«

»En dan, vendar.«

»Prav. In koliko dni je od nedelje do sobote,« vprašuje dalje Muhec.

»Je pa šest dni.«

»Nu, ali vidiš,« zakliče zmagoslavno Muhec. »Po tvojem bi moralo biti od sobote do nedelje prav toliko dni, kakor jih je od nedelje do sobote. In vendar je razlika kar šest dni. Podobno je lahko tudi s cesto med Ljubljano in Kranjem.«

Tevškova pamet pa ni bila tako »za mejo«, kakor je mislil Muhec. Sprva Tevžek res nekoliko pomisli, potem pa zakliče:

»Ne boš me, Muhec! Kakor sva merila cesto tja in nazaj, prav tako moraš šteti tudi dneve naprej in nazaj. Torej od sobote do nedelje je en dan, od nedelje nazaj na soboto pa tudi samo en dan. Tako se šteje in tako mora biti!«

»Ni tako, ni tako,« se je upiral Muhec. »Često, katero si izmeril naprej, lahko vedno izmeriš tudi nazaj. S preminulimi dnevi je pa drugače. Če je danes nedelja, ne moreš nič več preiti na včerajšnjo soboto. Zato moremo šteti dneve samo naprej!«

Tako se je skušal izviti Muhec, ki je skrivaj izprevidel, da se mu to pot ni popolnoma posrečilo ugnati Tevžka v kozji rog

Kaj vse dosežeš z opazovanjem

Vzhodna pripovedka.

Neki derviš¹⁾ je potoval skozi puščavo. Na poti je srečal dva trgovca, ki sta bila v veliki skrbeh.

»Ali nista morda izgubila velbloda?« vpraša derviš.

— Sva, sta odgovorila trgovca.

»Ali je bil na eno oko slep in na levo nogo hrom?«

— Da, bil je.

»Ali je bil spredej škrbast?«

— Bil je.

»Ali je bil natovorjen na eni strani z žitom, na drugi pa z medom?«

— Tako je. To si dobro opazoval. Prosva te, da nama pokažeš, kje ga najdeva?

»Priateljca moja,« pravi derviš, »niti nisem videl vajinega velbloda niti ne vem ničesar o njem. Od vaju sem sploh prvič slišal, da sta imela velbloda.«

— Nič ti ne bo pomagalo odmikanje in nikar ne taji, saj si se sam zagovoril, rečeta trgovca, in kar hitro nama daj ono dragoceno kamenje, ki je bilo v tovoru in pokaži nama pot, po kateri bova našla velbloda.

»Za vajinega velbloda nisem niti ničesar slišal niti ga nisem videl, še manj pa vajino dragoceno kamenje,« odvrne derviš.

Trgovca sta derviša prijela in ga s silo odvedla h kadiji.²⁾ Tu so ga preiskali in pretresli, pa niso našli ničesar! To vse je iznenadilo in nikakor niso mogli verjeti, da oni, ki je uganil, kakšen je bil velblod in kaj je bilo na njem, ne ve, kje se velblod nahaja. Vsi so menili, da mora biti oni, ki je pogodil vse te velblodove lastnosti, čarovnik. No, derviš jim popolnoma mirno in brez razburjenja odgovori:

»Ne čudite se, odkod vem, kakšen je bil velblod in kaj je bilo na njem, saj je vendar povsem preprosta stvar in lepo vam jo bom razložil. Jaz živim, prijatelji moji, sam na svetu, pa sem se naučil vsako stvar zelo pozorno opazovati. Najprej sem opazil, da grem po sledu gospodarjevih nog; spoznal sem, da je žival na eno oko slepa, ker je mulila travo samo z ene strani poti; da je na eno nogo hroma, opazil sem to tem, ker je s to nogo zapuščala v pesku samo slabo sled; da je škrbasta, opazil sem po tem, ker sem videl, da

¹⁾ mohamedanski menih.

²⁾ turški sodnik.

je ostal v sredi vedno majhen del trave nepopašen. Da je bila otovorjena z ene strani z žitom z druge pa z medom, sem spoznal po tem, ker sem na oni strani, kjer je bilo žito, videl po poti raztreseno slamo, a na oni strani, kjer je bil med, sem videl roje mušic, ki so se podili ob poti po kapljicah in sledovih.»

Cv. K.

Žabja modrost

Žaba je skicala svoje sosedo, da jim pokaže, kako pametna je. »Poznam leva, imenujejo ga kralja živali, rečem vam pa, videla sem, kako je raztrgal jelenče in kozo. Ne verujem, da bi mu bile ve pokorne.«

Žaba je govorila še dolgo, in njen govor je žel pritrjevanje. Zlasti mravlje, za katere je bilo to laskavo, so soglašale z modro žabo in že so se hotele sporazumeti...

Kar naenkrat pa zagleda žaba v travi polža — hops, in že je pogoltnila ta grizljaj. Po kratkem času, ko se je po tej gostiji oblizala, je hotela nadaljevati svoj govor. Ali, gorje! Vsi poslušalci so izginiti. Žabja južina se je vsem zastudila. Zbali so se za svoje življenje. »Neumni strahopetneži!«, je zagrulila žaba in užaljena je skočila v ribnik.

Deset zapovedi

Ljubi svoje součence! Postali bodo tvoji tovariši v življenju in pri delu.

Ljubi pouk — hrano za duhá! Bodi zanj svojim učiteljem in starišem hvaležen!

Posvečuj vsak dan z enim dobrim in koristnim delom in s prijaznostjo!

Spoštuj vse spoštovanja vredne ljudi! Spoštuj ljudi, vendar se pred nikomer ne plaz!

Zatiraj ves srd in ne žali svojega sosedo! Ne bodi maščevalen, toda brani svoje lastne pravice in pravice drugih! Ljubi pravičnost in hrabro prenašaj žalost in nesrečo!

Opazuj skrbno in skušaj priti resnici do dna! Ne varaj niti samega sebe niti drugih in varuj se laganja, zakaj laž ubije srce, dušo in značaj! Zatiraj jezo in maščevalnost in izžarevaj mir in ljubezen! Premisli dobro, da imajo tudi živali pravico do našega sočuvstvovanja in ne prizadeni jim niti trpljenja niti jih ne draži!

Misli na to, da izvira vse dobro od dela! Kdor hoče, da bi mu bilo dobro brez dela, krade kruh iz ust delavnih.

Ne imenuj nikogar za prijatelja domovine, kdor sovraži ali zaničuje druge narode, ali kdor želi ali zagovarja vojno! Vojna je vendar preostanek barbarstva.

Ljubi svojo zemljo in svoje ljudstvo, vendar spoštuj tudi pripadnike drugih narodov in pomagaj vsem, ki hočejo doseči bratsko slogo vseh ljudi v miru in sreči!

Kaj je videl Najcek v tujih deželah

Med drugim je Najcek povedal stricu Maticu tudi tole:

»Nedaleč od zapadne obali Španije leži sredi malih otokov velik otok Majorca, ki je znamenit zaradi svoje izredne lepote in mnogoličnosti. Vsi potniki, ki so bili tam pripovedujejo o nenavadnem doživljanju:

— Na veliki ravnini, kjer stojijo razen gostiln le še oljkova drevesa, ki s svojim sivozelenimi listi poživljajo rdečerrjavo zemljo, se dviga majhen griček, ki ga niti ne bi opazil, če ne bi vodila vrata v njegovo notranjščino. Kakor v pravljičah se odpro vrata pred teboj in že stojiš v podjemeljski jami, ki jo skrivnostno razsvetljujejo plamenice. Kapniki visijo v čudovitih oblikah izpod stropa in štrlijo okoli obiskovalca iz tal.

Vodnik razlaga obiskovalcem jame,

da nastajajo spet in spet novi kapniki, ker je jama vlažna, in vsaka kapljica vode vsebuje apno, ki se strjuje v razne like.

Tujci so očarani od teh naravnih krasot in kakor v omotici hodijo iz dvorane v dvorano, kjer se jim neprestano odkrivajo nova čudesa. V zadnji dvorani jih čaka največje presenečenje. Vodnik jim veš, naj sedejo na kapničasto klop, s katere imajo krasen razgled na podzemeljsko jezero. V jezeru se zrcalijo kapniki najrazličnejših barv. Ta dvorana je umetno razsvetljena in luči se lesketajo na zeleni vodni gladini. Po jezeru se lahko voziš v čolnu. Za spremstvo dobiš pevca, ki tiho prepeva španske narodne pesmi. Čolni so okrašeni s pisanimi lampijončki. Prevzet od vse te čudovite krasote se vrne obiskovalec jame na vrh.«

Kaj pišejo Lutroučki?

Na Turjak. Prvega junija smo imeli šolski izlet na Turjak, v Velike Lašče in še v bližnjo vasico Retje, kjer je bil rojen naš veliki pesnik Fran Levstik. Na Turjak smo šli po lepi beli cesti, ki se je vila kakor kača po hribu navzgor. Ko smo prišli na vrh, smo občudovali znano staro turjaško lipo. Ko smo skozi velika vrata stopili na grajsko dvorišče, nas je obsula tolpa psov, a ko so videli, da nismo sovražniki, ki bi hoteli zavzeti grad, ampak mladi turisti, ki bi si radi ogledali staro zidovje, so nas pustili naprej. Z nami je bil tudi gospod župnik, ki je imel v grajski kapeli sv. mašo. Po maši smo si ogledali ječo. Dolgo smo hodili po stopnicah, preden smo prišli v globoko ječo. Zdaj je globoka 30 metrov, poprej pa je bila 60 m, pa so jo kasneje zasuli. Potem smo šli v sobo, kjer hranijo slike pradedov in prejšnjih graščakov. Tudi tisto votlino smo videli, v kateri je imel Herbart Turjaški zaziđanega Jurija Dalmatina, luteranskega duhovnika. Ko bi znali sivi zidovi govoriti, bi nam lahko marsikaj povedali iz davnih, davnih časov.

Mihaela Modičeva, uč. IV. razr. v Tomišlju pod Krimom.

Moja največja želja. Strašno rad bi potoval. Najprej bi si rad ogledal našo državo, da bi videl, kje živijo naši bratje Srbi in Hrvati. Zelo rad bi tudi obiskal naše zaslužnjene brate v Italiji in jim povedal, da bo prišel dan in ura, ko bo tudi njim zasljalno solnce lepših dni.

**Vlado Prekoršek, uč. IV. razr.
Sv. Barbara pri Mariboru.**

Naš majniški izlet. Na majniškem izletu sem bila na Vrhniki. Gospa učiteljica nam je pokazala Cankarjev spomenik in nas peljala do groba njegove matere. Kasneje smo šli tudi k Sv. Trojici, kjer smo se igrali in veselili. Videli smo tudi Cankarjevo rojstno hišo in tzi vir Ljubljani. Ta izlet je bil zelo lep in mi bo ostal v prijetnem spominu.

**Alenka Virantova, uč. III. razr.
v Ljubljani.**

Izlet na Kuren. Gospodična učiteljica nam je obljubila, če bomo pridne, da napravimo izlet na Kuren. Strašno težko smo čakale tega dne. Nismo se zastonj veselili izleta. Bilo je zelo, zelo lepo. Bilo nas je več razredov skupaj. Neka deklica je vzela s seboj veliko žogo, s katero smo se potem igrali. Skakale, vriskale in pele smo ves božji dan. Ogledale smo si tudi

cerkev, ki je že zelo stara. Ko smo postale lačne, smo sedle v seno in začele jesti. Imele smo tudi lep razgled; videle smo celo Ljubljano, ker je bil lep, jasen dan.

**Marija Detter, uč. II. razr.
na Vrhniki.**

Moji zajčki. V šoli sem se letos pridno učil, zato sem dobil tudi dobro izpričevalo. Nesel sem ga pokazati botru. Botru je bilo všeč in je bil hudo zadovoljen z menoj. Zato mi je podaril tri zajčke. Nesel sem jih domov in jih dal v hlev. Krmim jih zelo skrbno. Veliko veselja imam z njimi. Botru sem iz vsega srca hvaležen za zajčke. Zato bom tudi drugo leto prav priden.

**Andrej Kamnar, uč. I. razr. mešč. š.
v Ljubljani.**

Zgodba o pijancu. Stric mi je povedal tole zgodbo: Nekje je živel mož z ženo. Bil je velik pijanec in žena je bila zaradi tega zelo nesrečna. Mislija je noč in dan, kaj naj stori, da odvadi moža pijančevanja. Naposled ji je vendar prišlo nekaj na um, da je izpreobrnila moža. Zvečer, ko je mož popival v gostilni, se je zavila v belo rjuho in odšla na pokopališče. O polnoči se je vračal mož mimo pokopališča iz gostilne domov. Tedaj pa zasliši čuden glas, ki pravi: »Ker si vedno pijan, te vzamem v svoj grob!« Mož se je silno prestrašil in pogledal v tisto smer, odkoder je prihajal glas. In glej, groza! Tam je stala v belino zavita postava in grozeče iztezala roke proti njemu. Pijanec je vzel pot pod noge, kakor hitro je mogel. Ves pot je legel spat in od tistih dob ni več pil. Čez mnogo let mu je žena povedala, da je bila ona tista prikazen na pokopališču, in mož ji je bil od vsega srca hvaležen, da ga je tako rešila pogube in prezgodnje smrti.

**Franciška Paulin, uč. V. razr.
v Ljubljani.**

Potujoča pevca

Nekoč sta prišla oče in sin v neki grad. Graščak in njegova žena sta bila pravkar na vrtu. Pevca sta prosila, ali smeta zapeti pesem. Začela sta peti, pela sta zelo lepo in ganljivo. Graščakinjo je tako prevzelo, da je kar okamenela, vrgla je šopek rožic pevcema. Graščak je to videl, potegnil je v jezi meč in prebodel pevčevoga sina skozi srce. Nesrečni sin je bil takoj mrtev. Njegov oče je udaril s plunko po skali in proklel grad, ki se je zdajci izpremenil v razvalino.

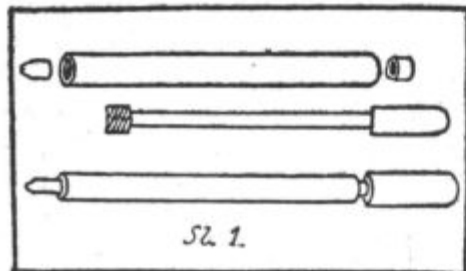
Stanislav Schmidt, uč. IV. deške osnovne šole, Maribor.

Za spretno roko

Brizgaljka

Iz bezgove cevke si lahko naredimo prav imenitno brizgaljko.

Izberemo si mlado bezgovo palico, ki ima precej debel stržen. Tega iztisnemo in cevko prav gladko očistimo. Nato si odrežemo v gozdu ravno leskovko iz kate-
tere si naredimo bat, kakor ga vidimo na sliki. Bat ovijemo z gumastim tra-

kom, ki ga pribijemo na les s prav tankimi in kratkimi žebeljčki. (Ako so žebeljčki predolgi, jih odščipnemo s kleščami). Ustnik brizgaljke si izrežemo iz leskovke, ki ima prav teneke stržen. Tega iztisnemo z žico.

Paziti moramo, da se bo z gumo oviti bat prav tesno prilegal v cev. Če bi se težko premikal, namažemo cev z nekaj kapljicami olja. Da se bat enakomerno premika, pričvrstimo v cev majhen valj iz tanjše bezgove cevke, kar je razvidno na sliki.

Rešitev številnice
cvetličnjak.

Rešitev dopolnjevalke
miš.

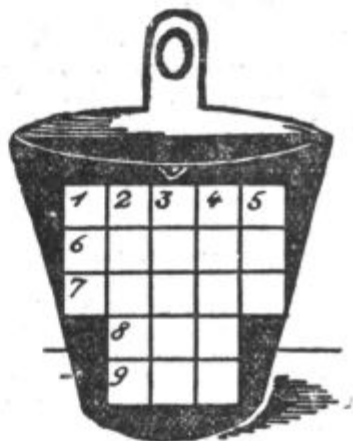
Našim najmlajšim

Ladja plove že v pristan,
nosi nam zaklade:
fig in čokolade,
pomaranč, banan.

Križanka »Golida«

Vodoravno: 1. Svarilo. 6. Afriška žival. 7. Voz. 8. Nočna ptica. 9. Travniška cvetlica.

Navpično: 1. Posledica strela. 2. Spone. 3. V celino segajoče morje. 4. Gledališka igra. 5. Zver.

Rešitev križanke »Apnenica«

Vodoravno: 2. tun. 4. kožar. 6. opera. 7. lonec. 8. oljka.

Navpično: 1. suženj. 2. topol. 3. narek. 4. kolo. 5. raca.

Rešitev sestavljalke
komar, Marko, molar.

Sole za male

Učitelj: »Zakaj si prišel pol ure prepozno v šolo?«

Učenec: »Padel sem po stopnicah!«

Učitelj: »Nezmisel — to vendar ne traja tako dolgo!«

Učitelj: »Torej, toplota širi telesa, mraz jih pa krči. Mihec, povej mi kak primer!«

Mihec: »Poletni dnevi dolgi, pozimi pa kratki!«

*

Teta vpraša Marico, česa si želi za rojstni dan.

»Škatlo bonbonov!«

»In kaj še?«

»Še eno škatlo bonbonov!«

»Toliko bonbonov vendar ne spraviš v svoj želodček!«

»Potem si želim še en želodček!«